

HELSINGIN
KÄRÄJÄOIKEUS

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS

tiedottaja Anni Lehtonen
p. 02956 44221 tai 050 375 7026

MEDIATIEDOTE

(julkaisuvapaa 28.11.2013 klo 10.00)

ASFALTTIKARTELLIOIKEUDENKÄYNTI ON PÄÄTTYNYT HELSINGIN KÄRÄJÄ- OIKEUDESSA

Korkein hallinto-oikeus on 29.9.2009 kilpailuviraston esityksestä määrännyt Lemminkäinen Oyj:n, VLT-Trading Oy:n, Skanska Asfaltti Oy:n, NCC Roads Oy:n, SA-Capital Oy:n, Rudus Asfaltti Oy:n ja Super Asfaltti Oy:n maksamaan ns. seuraamusmaksuja yhteensä 82,55 miljoonaa euroa Suomen asfalttimarkkinoilla vuosina 1994–2002 toimineeseen kartelliin osallistumisesta.

Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olleissa 41 kanteessa Suomen valtio ja 40 kuntaa ovat vaatineet näiltä yhtiöiltä ja yhdeltä muulta yhtiöltä vahingonkorvausta päällystystöistä maksamastaan ylihinasta. Yhtiöt ovat vastustaneet kanteita. Tuomiot asioissa on annettu tänään.

Suomen valtion kanne

Valtio (Liikennevirasto) on vaatinut yhtiöiltä yhteensä 56,7 miljoonan euron vahingonkorvauksia. Käräjäoikeus on *hylännyt* valtion kanteen kokonaisuudessaan ja velvoittanut valtion korvaamaan yhtiöiden oikeudenkäyntikulut yhteensä 2,6 miljoonalla eurolla.

Käräjäoikeus on korkeimmassa hallinto-oikeudessa käydyn oikeudenkäynnin jälkeen osittain uutta näyttöä vastaanotettuaan todennut, että Tielaitos ja Tieliikelaitos ovat osallistuneet valtion töitä koskeneeseen kartelliin ainakin vuodesta 1998 alkaen. Lisäksi Tielaitoksen edustajat ovat olleet tietoisia kartellin olemassa olosta jo 1994 alkaen. Käräjäoikeus on katsonut, ettei valtiolle ole aiheutunut vahinkoa sellaisen toiminnan perusteella, jonka se on toiminnan tapahtuma-aikana hyväksynyt, johon se on osallistunut ja josta se on itsekin katsonut hyötyneensä.

Tuomio on tiedotteen liitteenä.

Kuntien kanteet (40 kannetta)

Kuntien kanteet on pääosin *hyväksytty*. Tiedotteen liitteenä on luettelo kunnista, niiden pääomavaatimuksista, ylihintaprosentista ja tuomitun vahingonkorvauksen pääomamäärästä, yhteensä 37,4 miljoonaa euroa. Tuotto- ja viivästyskorot nostavat huomattavasti tuomittujen korvausten määrää. Kunnat ovat pääsääntöisesti maksaneet asfaltointitöistä ylihintaa 15 prosenttia, jotkut 20 prosenttia. Suomessa on asfalttialalla vallinnut vuosina 1996–1997 ns. hintasota, eikä näinä vuosina solmittuihin sopimuksiin yleensä ole sisältynyt ylihintaa.

Tiedotteen liitteenä ovat Helsingin ja Espoon kaupunkien tuomiot. Muiden kuntien suomenkieliset tuomiot ovat tilattavissa käräjäoikeudesta (sari.harma@oikeus.fi).

Oikeudenkäynti

Kanteet ovat tulleet vireille vuosina 2008–2011. Käräjäoikeudessa on kirjallisen valmistelun jälkeen toimitettu kaksi yhteistä valmisteluistuntoa, kannekohtaiset valmisteluistunnot keväällä 2012 ja seitsemän kuukautta kestänyt yhteinen pääkäsittely vuosina 2012–2013. Kirjallisia todisteita on esitetty yli 2000 ja pääkäsittelyssä on kuultu 66 todistajaa. Tuomioiden yhteenlaskettu sivumäärä on noin 10 000 sivua.

Kartellivahingon aiheutumiseen liittyvä taloustieteellinen todistelu oli laajaa. Sekä kantajat että vastaajat olivat teettäneet vahingosta useita tutkimuksia, joiden lisäksi asiantuntijoiden kuuleminen kesti noin kuukauden.

Kilpailuoikeus on vahvasti velvoittavaa EU-oikeutta ja myös jokaisen oikeus korvaukseen kilpailurikkomuksen aiheuttamasta vahingosta on vahvistettu EU:n tuomioistuimissa. EU-oikeuden merkitys korostuu kansallisten normien rinnalla, vaikka vahingonkorvausvaatimus ratkaistaan kansallisissa tuomioistuimissa. Komissio on pyrkinyt koko 2000-luvun ajan edistämään vahingonkorvausoikeuden toteutumista. Kuitenkin mm. näyttöön liittyvien ongelmien takia kilpailuoikeudelliset vahingonkorvausoikeudenkäynnit ovat viime vuosiin saakka olleet Euroopassa harvinaisia. Suomen laaja asfalttikartellioikeudenkäynti onkin herättänyt mielenkiintoa EU:n komissiossa ja muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Helsingin käräjäoikeus otti ensimmäisenä Suomessa käyttöön videoneuvottelutekniikan pääkäsittelyssä. Asfalttikartellin muut kuin helsinkiläisten asianajotoimistojen asiamiehet eivät matkustaneet kolmasti - neljästi viikossa seitsemän kuukautta kestäneen pääkäsittelyn aikana Helsinkiin, vaan osallistuivat oikeuden istuntoihin videoteitse omilta paikkakunniltaan. Enimmillään kymmenen asiamiestä osallistui pääkäsittelyihin mainitulla tavalla. Menettely on vähentänyt merkittävästi asiansaisten oikeudenkäyntikulua.

Käräjäoikeudessa on edelleen vireillä 14 kannetta, joissa kunnat vaativat ylihintakorvauksia. Käräjäoikeudessa odottaa myös käsittelyvuoroaan yli 700 puukartellikannetta. Oikeusministeriö ei vielä ole osoittanut näiden kanteiden käsittelyyn tarvittavaa työvoimaa käräjäoikeudelle.

Kantaja - vastaaja (t)	Pääomavaatimus	Tuomittu pääomamäärä	Ylihinta- prosentti	Oikeudenkäyntikulut
Espoon kaupunki - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy - VLT Trading Oy:n konkurssipesä - NCC Roads Oy - SA-Capital Oy - Rudus Asfaltti Oy - Super Asfaltti Oy	5.319.944,14 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	1.843.227,37 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	15,00 %	490.000 euroa - osittain yhteisvastuullisesti
Forssan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	602.065 euroa	267.200,19 euroa	15,00 %	190.000 euroa
Haapajärven kaupunki - Lemminkäinen Oyj	57.937,14 euroa	28.968,58 euroa	15,00 %	210.000 euroa
Helsingin kaupunki - Lemminkäinen Oyj - VLT Trading Oy:n konkurssipesä	14.065.717,76 euroa - yhteisvastuullisesti	9.274.691,05 euroa - yhteisvastuullisesti	20,00 %	339.000 euroa - yhteisvastuullisesti
Hollolan kunta - Lemminkäinen Oyj	453.578 euroa	175.371,22 euroa	15,00 %	160.000 euroa
Hyvinkään kaupunki - Lemminkäinen Oyj	1.426.586,50 euroa	586.011,61 euroa	15,00 %	117.000 euroa

Iisalmen kaupunki -Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	830.304,64 euroa -yhteisvastuullisesti	39.507,94 euroa - Lemminkäinen Oyj 196.925,92 euroa - VLT Trading Oy	15,00%	115.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Imatran kaupunki - Lemminkäinen Oyj	698.608 euroa	523.955,77 euroa	15,00%	42.000 euroa
Joensuun kaupunki - Lemminkäinen Oyj	530.349 euroa	353.566,88 euroa	20,00%	165.000 euroa
Jyväskylän kaupunki - Lemminkäinen Oyj	2.006.215,82 euroa	1.506.346,05 euroa	15,00%	64.000 euroa
Kaarinan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	1.132.947 euroa	568.644,17 euroa	20,00%	87.000 euroa
Kajaanin kaupunki -Lemminkäinen Oyj -NCC Roads Oy -Interasfaltti Oy, purettu, jatketussa selvitystilassa	688.627,48 euroa -yhteisvastuullisesti	270.194,58 euroa -Interasfaltti Oy ja NCC Roads Oy yhteisvastuulli- sesti Lemminkäinen Oyj:tä koh- taan vaatimukset on hylätty.	15,00%	194.000 euroa -Interasfaltti Oy ja NCC Roads Oy yhteisvastuullisesti 35.504,70 -Kajaanin kaupunki Lem- minkäinen Oyj:lle
Kemin kaupunki - Lemminkäinen Oyj	1.152.528,76 euroa	Kanne on hylätty.	----	45.949,60 euroa - Kemin kunta Lemminkäi- nen Oyj:lle
Kemijärven kaupunki	104.446,96 euroa	21.974,28 euroa	15,00%	152.000 euroa

- Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy	-yhteisvastuullisesti	-Skanska Asfaltti Oy Lemminkäinen Oyj:tä koh- taan vaatimukset on hylätty.		-Skanska Asfaltti Oy 22.351,66 euroa -Kemijärven kaupunki Lemminkäinen Oyj:lle
Keravan kaupunki - Skanska Asfaltti Oy	901.582,06 euroa	211.068,40 euroa	15,00%	90.000 euroa
ent. Kiimingin kunta - Lemminkäinen Oyj	241.059 euroa	130.091,60 euroa	15,00%	Oikeudenkäyntikuluista on lausuttu Oulun kaupungin tuomiossa
Kouvolan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	964.205,12 euroa	674.204,98 euroa	15,00%	42.000 euroa
Kuhmon kaupunki - Lemminkäinen Oyj	215.635,00 euroa	88.482,70 euroa	15,00%	162.000 euroa
Kuopion kaupunki - Lemminkäinen Oyj	3.413.605,80 euroa	877.102,69 euroa	15,00%	126.000 euroa
Lappeenrannan kau- punki - Lemminkäinen Oyj	416.460 euroa	416.460 euroa	15,00%	40.000 euroa
Lieksan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	114.875 euroa	57.438,56 euroa	15,00%	32.000 euroa
Mikkelin kaupunki	1.209.189,89 euroa	604.547,56 euroa	15,00%	207.000 euroa

- Lemminkäinen Oyj				
Naantalin kaupunki - Lemminkäinen Oyj	491.296,33 euroa	327.530,91 euroa	20,00 %	125.000 euroa
Nivalan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	152.896,32 euroa	76.448,18 euroa	15,00 %	195.000 euroa
Nurmijärven kunta - Skanska Asfaltti Oy - NCC Roads Oy	664.594,90 euroa -osittain yhteisvastuullisesti	100.734 euroa -osittain yhteisvastuullisesti	15,00 %	133.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Oulun kaupunki -Lemminkäinen Oyj	3.365.594 euroa	1.849.227,83 euroa	15,00 %	68.000 euroa
Paimion kaupunki -Lemminkäinen Oyj	273.811 euroa	182.540,40 euroa	20,00 %	175.000 euroa
Porin kaupunki -Lemminkäinen Oyj	869.331 euroa	681.091,26 euroa	15,00 %	111.000 euroa
Raaseporin kaupunki -Lemminkäinen Oyj	762.435,01 euroa	65.243,51 euroa	15,00 %	60.000 euroa
Raision kaupunki -Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	921.553 euroa -yhteisvastuullisesti	326.397,08 euroa - yhteisvastuullisesti 399.381,25 euroa	15,00 %	100.000 euroa - osittain yhteisvastuullisesti

		- VLT Trading Oy		
Rovaniemen kaupunki -Lemminkäinen Oyj -Skanska Asfaltti Oy	2.666.789,98 euroa -yhteisvastuullisesti	479.800,67 euroa -yhteisvastuullisesti 197.267,34 euroa - Skanska Asfaltti Oy	15,00 %	230.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Salon kaupunki -Lemminkäinen Oyj	1.510.747,70 euroa	1.3467433.70 euroa	15,00 %	132.000 euroa
Siilinjärven kunta - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	518.543,18 euroa -yhteisvastuullisesti	5.816,14 euroa - Lemminkäinen Oyj 32.755,12 euroa - VLT Trading Oy 138.111,14 euroa - Skanska Asfaltti Oy	15,00 %	100.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Sodankylän kunta -Lemminkäinen Oyj -Skanska Asfaltti Oy -SA-Capital Oy	51.467,07 euroa -yhteisvastuullisesti	21.171,15 euroa - Lemminkäinen Oyj ja Skanska Asfaltti Oy yhteis- vastuullisesti	15,00 %	226.000 euroa - Lemminkäinen Oyj ja Skanska Asfaltti Oy yhteis- vastuullisesti 53.496,42 euroa -Sodankylän kunta SA- Capital Oy:lle
Suomussalmen kunta -Lemminkäinen Oyj -SA-Capital Oy	299.135,28 euroa -osittain yhteisvastuullisesti	87.870,01 euroa -Lemminkäinen Oyj SA-Capital Oy:tä kohtaan	15,00 %	140.000 euroa -Lemminkäinen Oyj 48.841,82 euroa

		vaatimukset on hylätty.		-Suomussalmen kunta SA-Capital Oy:lle
Tampereen kaupunki -Lemminkäinen Oyj	4.607.798,57 euroa	2.974.076,82 euroa	20,00%	175.000 euroa
Turun kaupunki - Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	5.862.541,30 euroa -yhteisvastuullisesti	2.230.359,11 euroa - VLT Trading Oy 2.744.460,34 euroa - yhteisvastuullisesti	15,00%	122.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Tuusulan kunta -Lemminkäinen Oyj	1.169.780,35 euroa	588.164,36 euroa	15,00%	132.000 euroa
Vantaan kaupunki - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy -VLT Trading Oy:n konkurssipesä - NCC Roads Oy - SA-Capital Oy - Rudus Asfaltti Oy - Super Asfaltti Oy	5.111.862,05 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	3.807.092,55 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	20,00%	310.000 euroa - osittain yhteisvastuullisesti
Äänekosken kaupunki -Lemminkäinen Oyj	145.683,13 euroa	70.445,85 euroa	15,00%	33.000 euroa
Yhteensä	65.992.598,31 euroa	37.449.400,92 euroa		5.797.144,20 euroa

Kantaja	Pääomavaatimus	Tuomittu pääomamäärä	Ylihinta- prosentti	Oikeudenkäyntikulut
- vastaaja (t) Suomen valtio - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy - VLT Trading Oy:n konkurssipesä - NCC Roads Oy - Interasfaltti, purettu, jatkettussa selvitystilassa - SA-Capital Oy - Rudus Asfaltti Oy - Super Asfaltti Oy	56.683.523,04 euroa	Kanne on hylätty.	-----	Suomen valtio suorittamaan: 1.295.443,80 euroa - Lemminkäinen Oyj:lle 17.175,94 euroa - VLT Trading Oy:n konkurssipesälle 480.599,53 euroa - Skanska Asfaltti Oy:lle 69.822,81 euroa - SA-Capital Oy:lle 218.435,47 euroa - NCC Roads Oy:lle 218.435,47 euroa - Interasfaltti Oy:lle, purkautunut, jatkettussa selvitystilassa 273.835,84 euroa - Rudus Asfaltti Oy:lle 25.674,62 euroa - Superasfaltti Oy:lle Yhteensä: 2.599.423,48 euroa